

Ristin valossa

Pyhän ristin seurakunnan lehti 2/2017

*Suuret kiitokset rakkaille Sisarillemme!
Seurakuntamme viettää 60-vuotisjuhlaa
sekä sisar Monica Marie Toenjesin
ja sisar Theresa Jezlin jäähhyväisjuhlaa*

Detta blad innehåller också svenska artiklar

This issue contains articles in English

Pyhiinvaeltajat kiittävät

Ennen lähtöään pyhiinvaellukselle vaeltajat arvioivat päiväreittien pituksia ja aikaa, mikä heillä on edessäpäin, jotta he saavuttaisivat päämääränsä. Elämän pyhiinvaelluksella meitä voi pysäyttää tietty vuosipylväät. Nyt kun seurakuntamme täyttää 60 vuotta, katseemme kääntyvät menneisiin vuosiin kiitolissina. 60 vuotta sitten isä Jamar ja Kalleimman Veren sisaret Clementine, Consolata ja heidän avukseen Helsingistä tullut sisar Kostka ottivat sydämellisesti vastaan pikkusisaret, kun he syys- ja lokakuun vaihteessa muuttivat Tampereelle. Tähdomme kiittää Jumalaa näistä vuosista yhdessä koko seurakunnan kanssa. Erityisesti kiitämme kaikkia Kalleimman Veren sisaria rakkaudesta, rukouksista ja yhdessä kuljetusta ”pyhiinvaelluksesta”.

Jumala siunatkoon teitä, sisar Monica ja sisar Theresa! Jumala siunatkoon meitä kaikkia Pyhän Ristin seurakuntalaisia ja pappeja! Elämän pyhiinvaelluksemme jatkuu. Jokaisen vaellusreitti on erilainen, mutta meitä kaikkia saattavat nämä psalmin 121 sanat:

Herra on suojaava varjosi...Herra varjelee sinut kaikelta pahalta, hän suojelee koko elämäsi. Herra varjelee kaikki sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi nyt ja aina.”

Jeesuksen pikkusisaret Leila ja Margareta

Rakkaat seurakuntalaiset ja ystävät!

Tänä syksynä me seurakuntayhteisönä koemme joitain aivan poikkeuksellisia, mikä syvästi koskettaa meitä ja mikä varmasti tulee vaikuttamaan seurakuntamme elämään ja toimintaan. Lokakuun lopussa rakkaat Kalleimman Veren sisaret Monica ja Theresa palaavat kotimaahansa Yhdysvaltoihin. Monen vuosikymmenen ajan olemme tottuneet sisarten turvaa antavaan läsnäoloon ja palveluun meidän hyväksämme. Tämä aika on väijäämättömästi päättyvässä.

Sisar Monica tuli Suomeen vuonna 1966 ja Sisar Theresa vuonna 1968. Kuten muutkin Suomessa ja Tampereella palvelleet Kalleimman Veren sisaret he tulivat tänne evankeliumin innoittamina jakamaan Jumalan rakkautta. Heidän elämänsä ja työnsä oli alusta lähtien haasteellista. Kuitenkin sisaret olivat sinnikkäitä ja toiveikkaita. Hyvyydellään ja ystävällisyydellään he koskettivat monien ihmisten elämää. Äitihahmoina he olivat pappien ja seurakuntalaisten esirukoi-

lijoita, tukihenkilöitä ja kärsivällisiä kuunteilijoita. He toisiaan ovat uhranneet elämänsä kirkon ja seurakunnan hyväksi. Katsoesamme heidän elämäänsä voimme vain ihmetellä, kuinka ihmeellisesti Jumala onkaan muokannut sisarten sydämiä niin, että he ovat pystyneet huolehtimaan meistä niin hellästi ja huomaavaisesti kahden sukupolven ajan. Tosiaan, Sisar Monica ja Sisar Theresa ovat olleet Jumalan suurenmoisen lahja meille. Voimme parhaiten osoittaa kiitollisuutta tästä lahjasta rukoilemalla heidän puolestaan ja kertomalla heille, että he ovat meille rakkaita ja että arvostamme suuresti heidän ystävyyttään ja työtään. On olemassa vielä yksi tapa, jolla voimme osoittaa sisarillemme kiitollisuuttamme. Se on heidän esimerkkinsä seuraaminen. He varmasti toivovat, että pysymme Jumalan rakkaudessa ja että uskallamme olla toinen toisilleme veljiä ja sisaria, ei vain nimellisesti vaan myös todellisuudessa huolehtimalla toinen tosistamme, tekemällä työtä seurakuntamme hyväksi ja ottamalla vastuuta sen kasvusta. Siunatkoon Jumala meitä tässä ponnistuksessamme!

Rakas taivaallinen Isä, ihmeellisellä kaitsemuksellasi olet kutsunut Sisar Monican ja Sisar Theresan Poikasi seuraamiseen evankelisten neuvojen tiellä säätöökuntasisarina, ja Kristuksen Veren salaisuudessa sallit heidän oppia pelastavan rakkautesi syvyyttä ja voimaa. Me kiitämme sinua siitä, että heidän elämästään teit hyvyytesi lahjan meille. Pyydämme sinua, siunaa runsaasti rakkaita sisariamme, jotta täällä maan päälä läi vielä monien vuosien ajan ja kerran tai-vaassa saisimme heidän kanssaan ylistää laupeutesi ihmeellisiä tekoja. Tätä pyydämme Kristuksen, Herramme kautta. Aamen. isä Zenon Strykowski SCJ kirkkokoherra

Kalleimman Veren sisaret Tampereella

Pyhän ristin seurakunnan perustamisesta 1957 alkaen kanssamme ovat kulkeneet Kalleimman Veren sisaret, jotka yhdessä seurakunnan kanssa viettävät nyt toimintansa 60-vuotisjuhlaa. Se on samalla juhla, jossa sanomme Sisar Monicalle ja Sisar Theresalle ”näkemiin”, sillä he palaavat kotimaahansa Yhdysvaltoihin. Tuntuu tavattoman haikealta, mutta sisarten elämäämme tuoma ilo ja valo jäävät sydämiimme.

Sisarten saapuminen Tampereelle alkoi arvoituksellisesti. Heidän päiväkirjansa kertoo, että keväällä 1955 Helsingin englantilaisen koulun yläluokat ja sisaret tekivät opintomatkan Tampereelle. Rautatieasemalla sisaria odotti herrasmies (“a gentleman”), joka oli tullut sinne nimenomaan esittääkseen sisarille pyynnön Englantilaisen koulun avaamisesta Tampereelle. Sisarten vastaus omasta puolestaan oli myönteinen, ja kun vielä piispa Cobben innostui hankkeesta, koulua ja opettajasisarten muuttoa Tampereelle alettiin tosissaan suunnitella. Syksyllä 1956 sisarille hankittiin asunto ja tilat koulua varten rakenteilla olevasta talosta Näsilinnankadun varrelta. Vuoden 1957 alussa isä Jamar nimittiin Tamperee kirkkoherraksi ja isä Schijlen assistentiksi. Huhtikuun 14. päivänä sisaret Clementine ja Consolata nimittiin vastuuseen Tampereelle perustetavasta Englantilaisesta koulusta. Eritynen merkkipäivä oli 13. toukokuuta, kun sisaret Kostka, Tharsilla, Clementine ja Consolata allekirjoittivat sopimuksen Hotelli Emmaukseissa saman pöydän ääressä, jolla isä Jamar vietti messua Tampereella käydessään – sisarten ja Tampereen katolisen yhteisön tie on todella yhteen.

Sisaret muuttivat Tampereelle syyskuussa ja koulu avautui 15. lokakuuta. Sisaret eivät tuhlanneet aikaa, sillä työmäärän on tarvinnut olla melkoainen. Englannin opiskelun aloitti 32 innokasta pientä tamperelaista.

1950-luvun Tampereella englannin kielen osaaminen ei todellakaan ollut tavallinen taito, joten sisarten koulun tuoma mahdollisuus aloittaa oppiminen lapsena oli vallankumouksellinen. Monessa perheessä pieni koululaisesta tuli ainoin englannin osaaja. Tieto kiiri, sillä seuraavana vuonna koulun aloitti yhteensä 55 lasta kahdessa tasoryhmässä. Koulusta kiinnostui myös Seura-lehti, joka teki siitä kuvitetun artikkelin. Koulun merkityksestä ja halusta tukea sitä kertoo Englantilaisen koulun ystävien perustaminen lokakuussa 1961.

Iloisten tapahtumien ja onnistumisen lisäksi sisaret ja piispa Cobben joutuivat koulun alkuaikaina kokemaan myös pettymykset. Tarkoitus oli perustaa Tampereellekin varsinaisen englanninkielisen koulu, ja tästä varteen laadittiin oppisuunnitelma ja kerättiin paksu lista asiaa puoltavia tamperelaisten allekirjoituksia. Piispan lähettilämä anomus hylättiin opetusministeriössä helmikuussa 1959, ja Sisar M. Clementine joutui kirjoittamaan vanhemmille pahoittelevan kirjeen kielteisestä vastauksesta. Kaikki oli aluksi näyttänyt lupaavalta, mutta sitten oli tullut voimaan määräys, että uusia vieraskielisiä (eli muita kuin suomen- tai ruotsinkielisiä) kouluja ei saanut perustaa, mutta jo perustetut saivat sentään jatkaa toimintaansa. Nykynäkökulmasta ei parhaalla tahdollaakaan voi ymmärtää määräyksen syytä ja varsinkaan järjellisyyttä.

Sisarten – silloin sisar Tharsillan ja sisar Ethel Marien – päiväkirja 1960-luvun puolivälistä kertoo heidän elämänsä kaikenlaista sattumuksista, joihin he osasivat suhtautua huumorintajuisesti ja kiitollisina. Koska molemmat aloittivat uusina, elämä Tampereella alkoi rekisteröitymisellä poliisilaitoksellä kaupungin asukkaaksi. Sisaret olivat melkoinen nähtävyys Tampereen katukuvassa, minkä he oivalsivat itsekin. Syyskuun 1964 päiväkirja kertoo: ”Lähdimme tään

aamuna maksamaan laskuja ja ostoksi. Kuinka toivoimmekaan, että olisimme voineet lyhentää muutaman tuuman takeistamme ja valita toisenlaisen hatun. Miksi? Koska kadulla jokainen tuijotti meitä kuin olisimme saapuneet toiselta planeetalta.” Samat kokemukset jatkuivat vuoden 1965 huhikuussa: ”Tietysti olimme melkoineen nähtävyyss ihmisiille, jotka eivät olleet koskaan nähneet meitä. Jotkut arvelivat, että olemme romaneja. Muuan nuori nainen pyysi saada ottaa meistä valokuvan. Monet kuvasivat kysymättä lupaa. Pieni poika huomasi meidät, lopetti leikkinsä ja alkoi tehdä ristinmerkkejä, joiden tarkoitus oli loukata. Mutta ennen pitkää poika ja pikku tytöt hänen seurassaan istuivat vieressämme juttelemassa – tietysti suomeksi. Tällaiset kontaktit ovat juuri meidän omaa lähetystytämme.” Sisaret saivat makeat naurut, kun samassa talossa heidän kanssaan asunut pikkupoika oli kertonut tavanneensa miessisaria. Kävi ilmi, että kyseessä olivat nuoret mormonimiehet, jotka sisarten tavoin puhuivat englantia.

Vaikka sisarten ulkoasu ja katolinen usko olivat 1960-luvun Tampereella eksoottisia, Englantilaiseen kouluun oli tulijoita enemmän kuin sisään mahtui. Sisaret kuvasivat lukukauden alkua: ”Voitko kuvitella itsesi seisomassa yli kolmenkymmenen pienokaisen edessä, jotka eivät osaa sanaakaan englantia. Tehtävä vaikuttaa todella toivottomalta. Tiedämme kuitenkin kokemuksesta, että lapset oppivat vieraan kielen. Meidän on vain oltava hyvin kärsivällisiä.” Kärsivällisyyttä tarvittiin hyvin käytännöllisissä asi-

oissa, kun talven pakkasissa ja lumisateissa lasten pukeminen monikerroksisiin ja lämpimiin vaatteisiin ja vielä saappaiden kiskominen jalkaan oli opettajille varsinainen kuntosalit – mutta siinäkin he erityisesti iloitivat lasten ilosta.

Pyhän ristin seurakunta ja Kalleimman Venren sisaret asuivat ja toimivat vuoteen 1969 asti Näsilinnankadun varrella sijaitsevassa kerrostalossa, jossa elämä aluksi oli sisarille uutta ja erilaista kuin luostarissa. Naapureina asui kymmeniä perheitä, kuului lasten itkua, television ääntä, veden kohinaa. Pyykkitupa oli naapureiden kanssa yhteinen samoin kuin vintti ja roska-astia. Pian kuitenkin sisaret tottuivat uuteen elämämuotoon, tutustuivat naapureihin ja auttoivat heitä monin tavoin – esimerkiksi tiputtamalla silmälääkettä ja majoittamalla papukajan muutamaksi tunniksi, jotta lapsi, jolle täti oli sen lahjaksi ostanut, näkisi sen vasta syntymäpäivänään. Sisarilta saivat apua myös ”veljet Kristussessa” eli laitapuolen kulkijat. Erityisiä ilon hetkiä olivat ”kaupunkiserkkujen” eli Helsingissä asuvien sisarten vierailut, jolloin saatiin kuulumisia sekä pääkaupungin sisäristä että kotimaasta. Elämä oli kaiken kaikkaan hiljaista – Tampereen sisaret kehotti-vatkin kirjeessään pääluostariin katsomaan päivystä, koska se ainakin oli erilainen kuin aikaisemmassa! Näsilinnankadun kappeli oli myös pikkuruinen, joten esimerkiksi kynttilänpäivän kulkue oli pari askelta alttarille.

Opetustehtävän lisäksi sisaret pitivät tärkeänä sitä, että he olivat koko olemuksellaan ja sydämelisyydellään Katolisen kirkon ja ”nunnien” kuva lasten vanhemmille ja kai-kille tapaamilleen ihmisiille ja että kohtaamisissa he pystyivät vastaamaan moniin kysymyksiin ja poistamaan monia epäluuloja. Vuonna 1965 sisarista ja heidän työstään Tampereella tehtiin radio-ohjelma.

Sisarista oli selvästi tullut oikeita tamperelaisia, sillä päiväkirja mainitsee jääkiekon maailmanmestaruuskisat Tampereen upouudessa jäähallissa 3. – 14. maaliskuuta. Kanadan

joukkueen pelaajia vieraili Näsilinnankadulla eikä ihme – heidän valmentajansa oli katolinen pappi, isä David Bauer.

1960-luvun puolivälissä alkoivat seurakunnalle ja sisarille jännittäävät ajat. Joulukuussa 1965 oli hankittu Amurin kaupunginosasta tontti kirkkoa, pappilaa, koulua ja sisarten asuntoa varten. Isä Jamar kertoi seurakuntalaisille iloisena uutisen 1965 keskiyön messussa. Isä Jamar työskenteli innokkaasti uuden kirkon hyväksi mutta joutui 1967 jättämään tehtävänsä heikentyneen terveyden takia, ja hänen seuraajakseen tuli isä Schijlen. Uuden kirkon rakennustyön sopimuksen allekirjoittivat Monsignore Holtzer, isä Schijlen ja sisar Ethel Marie 26.10.1968. Isossa hankkeessa asiat eivät aina sujuneet suunnitellusti, joten sisaret totesivat joulukirjeessään pääluostariin 1968: ”Tampere on Pyhän ristin seurakunta, niin kuin tiedätte, ja siitä saamme jatkuvasti muistutuksia.”

Uuden kirkkorakennuksen peruskivi muurattiin 21.4.1969 ja entiseen ripeään tapaan sisarten koulu avautui uusissa tiloissa 16.9.1969. Uuden kirkon vihki käyttöön piispa Paul Verschuren 22.11.1969. Sisarilla oli kädet täynnä työtä koulun ja kirkon vihkiäisjuhlan kanssa, mutta lisäksi 11. – 12. 11. saapui kolmenkymmenen hengen TV-kuvausryhmä tekemään ohjelmaa sisarten elämästä ja työstä suomalaislasten parissa. Ponnistus kannatti, sillä 3.12. esitetty ohjelma ”Good morning, sister” sai erinomaisen vastaanoton. Tampereella Englantilaisesta koulusta eli Enkusta tuli käsite, jonka hyvä maine siirtyi perheeltä toiselle.

Englantilaisen koulun varainhankintatraditionaaksi muodostuivat lumpallotanssiaiset, joista Aamulehti uutisoi 22.2.1982:

”Ihanat sisterit ja pienet lumpalot”

Englantilainen koulu on Tampereella sellainen laitos, joka suorastaan huokuu hyvän-tahtoisuutta ja iloista ystävällisyyttä – kato-listien opettajanunniensa takia tietysti. Kun sisaret pikkuvipeltäjineen lauantaina koontuivat Hotelli Tammeriin ja esittivät 25-

vuotiaan koulun Snow Ball -juhlassa veikeitä lauluja, venyi jäykinkin hämäläissuu hymyvirneeseen. Kerrassaan symppis syke oli lauluissa ’Oi katsopas äiti tuota hauvaa’ ja ’Pieni ankanpoikanen’, kun sööttien 6-vuotiaiden kuoro ne lasketteli englanniksi.

Sisar Theresa lauloi kirkkaasti Edelweissit ja muut.

Englantilaiseen kouluun lapset laitetaan 5-vuotiaina. Kahden vuoden aikana he kävät koulua pari tuntia päivässä ja peruskoulun alettua kolmen vuoden aikana vielä muutamia tunteja viikossa.

”Tampereen englantilaisella koululla menee hyvin. Oppilaita on nyt noin 180 ja tulijoita on enemmän kuin voimme ottaa. Valitettavasti opettajista on hiukan pulaa, sillä sisaria on nykyään vähemmän”, kertoi 14 vuotta Suomessa ollut sisar Theresa. Ja ilahdutti Viola Haapasen säestämänä yleisöä kirkkaalla lauluäänellään.

Kotoisin nunnaopettajat ovat Yhdysvaltain Nebraskan osavaltiosta. Lähetystyötä tekeväni Kaikken pyhimmän veren järjestön pääluostari on St. Louisin lähellä Missourissa. Suomeen englantilainen koulu tuotti vuonna 1939.

"Lapset oppivat englannin kieltä laulaen ja leikkien. Siinä iässä opiskelu seurustelemalla sopii heille oikein hyvin", totesi 17 vuotta Suomessa ollut sisar Nadine.

Rouva Pirkko Paloheimon molemmat lapset ovat koulun kasvatteja. – Lapset johdatetaan koulussa pehmeästi ja ilman pakkoa kielten opiskeluun. Siitä on heille myöhemmin suurta hyötyä. Sisterit osaavat ottaa lapset jokaisen henkilökohtaisesti. He ovat oikeita ihan-neopettajia."

Sisarten päiväkirjat 1950-luvulta alkaen kertovat kodikkaita tietoja heidän arkielämäästä ja pienistä juhlahetkistä: säältötiin mansikoita, käytettiin ystäviin luona vieraasilta, sisar Annikki tuli opettamaan sisar Carissimaa kutomaan. 1980-luvulta alkaen jäätelö on selvästi erityinen herkku, joka juhlisti nimi- ja syntymäpäiviä. Vapaa-ajan huveja olivat kortinpelit (luitte oikein!) ja muut pelit, niin kuin esimerkiksi Is the Pope Catholic ja Rummikub. Eräältä illalta on maininta All Star Baseball –pelin seuraamisesta kaapelikanavalta. Tampereisena on ilo todeta, että sisaret pitivät enemmän Särkänniemestä kuin Linnanmäestä! Aina ei kuitenkaan mennyt ihan suunnitellusti: isä Minin syntymäpäivänä sisarten vierailu pappilan puolella jäi lyhyeksi, koska kirkon portaille oli jätetty kissanpentuja. Syntymäpäivänsankari joutui soittamaan useita puhelua selvitäessään, mitä tehdä, ja lopuksi lähtemään eläinten turvakotiin kissimirrit kyydisään. Sisarten mainio humorointaju näkyy päiväkirjojen merkinnöissä: marraskuussa 1986 heitä huvitti muiden junamatkustajien saama kokemus, kun Jyväskylästä lähti kohti etelää 15 sisarta ja katolinen pappi samassa

vaunussa. Vuosi 1989 oli Katoliselle kirkolle Suomessa aivan erityinen, koska silloin täällä vieraili paavi Johannes Paavali II. Sisar Monica oli nuoren vahvistettavan naisen kummina paavimessussa Helsingin Jäähallissa. - Kaiken kaikkiaan päiväkirjojen lukijaan tekee vaikutuksen sisarten kyky järjestää kaikenlaiset tilanteet: vieraita tuli ja meni, osa yllättäen, mutta kaikista huolehdittiin. Voi sanoa, että sisarten luona tapahtui muutamakin ruokkimisihme.

Kirjoittajan omat kokemukset Kalleimman Veren sisarista Tampereella alkavat maaliskuulta 1991. Silloin täällä olivat Sisar Carissima, joka huolehti sisarten ja pappien taloudesta, Sisar Monica Marie, joka opetti Englantilaisessa koulussa ja Sisar Theresa, joka vuodesta 1988 alkaen oli työskennellyt seurakunnan toimistossa, opetti kateesissa, johti laulua messussa ja toimi ohjaajana ignatiaanisissa retriteissä yli kirkkokuntarajojen. Sisar Monican Crazy Cake ja Darn Good Cookies, sisar Carissiman tarttuva hyväntuulisuuksia ja sisar Theresaan humorintaju valloitivat – varmasti monet muutkin kuin minut. Ennen kaikkea kuitenkin rukous ja läsnäolo, aito ystävyys ja sisaruus sanan varsinaisessa mielessä ovat korvaamattoman arvokkaita. Sisarten ja Enkun antamaa kuvaa tamperelaisille ei voi yliarvioida. Katolinen kirkko ei näyttäytynyt hierarkkisena tai jäykkänä organisaatiota vaan aitoa ystävyyttä, ammattiatoista opetusta ja huolenpitoa, iloa ja perheyhteyttä yli rajojen tarjoava yhteisöնä, jossa ei yritetty käännystää tai kyselty taustojaa.

Keväällä 1991 sisar Theresa vietti 50-vuotisjuhliaan. Siellä hän jakoi jokaiselle pienien kauniin kortin, jossa luki: "Sinä olet ollut minulle siunaukseksi. Minä kiitän Ju-malaa sinusta." Nyt me sanomme sisarille samoin.

Marja-Liisa Linder

Kalleimman veren sisarten kumppanuus

J umalan mielikuvitus on tunnetusti vilkas ja hän järjestää rakkaille luoduiille mitä oudoimpia tehtäviä ja elämänolosuhteita. Näin on tapahtunut myös amerikkalaisten Kalleimman veren sisarten elämässä. Jos sisar Theresa olikin ajatellut menevänsä naimisiin ja saavansa monta lasta, hän huomasi olevansa englantilaisen koulun opettajana Suomessa huolehdittavanaan 48 lasta. Sisar Carissima, joka ei ollut koskaan laittanut ruokaa, löysi itsensä Amurinkujalta Tampereelta kokkaamassa seurakuntayhteisössä toimiville ja asuville sisarille ja papeille raaka-aineina suomalaiset elintarvikkeet. Aavistiko sisar Monica työskentelevänsä joskus esikoulun opettajana Tamperella ja kuljettavansa usein luokkansa lapsia leikkikentälle Amuriin sitten, että jokainen lapsi piti kiinni pitkästä köydestä ja pysyi varmasti ryhmässä?

Kuka oli se uupumaton vaeltaja, joka vaaleassa lierihatussa ja lenkkitossuissa osallistui ikimuistoiseen pyhiinvaellukseen Lourdesiin Pyreineille ja auttoi tuomaan monet siunatut matkamuistot kotiin Tampereelle? Se oli sisar Monica, energinen ja iloinen olento, jota ilman vaeltajajoukosta olisi puuttunut jotakin hyvin oleellista. Hän havaitsi hiljentymisen vaikutuksen myös levottomiin tamperelaisiin lapsiin, sillä selin luokkaan istuva vintiö rauhoitti pain katsellessaan isossa akvaariossa levollisena liikkuvaa kilpikonaa.

Entä kuka oli se alkukesäiseen, maltalaisen isä Paul Chetkutin, vetämään retriiittiin osallistunut kumppani, joka Stella Marisiin päästyään vaihtoi lenkkitossut jalkaansa ja suuntasi metsäautiotieille unohtaen täysin ensimmäisen illan kokoontumisen? Ja kuka otti lämpimästi osaa Stelliksen kapeasti sängystä pudonneen toisen retriiittiläisen lievään kylkivammaan? Se oli sisar Carissima, vilkas ja vauhdikas pyhien ajatusten edessä hiljentyvä

osanottaja, joka tiesi, mihin kohtaan toista eniten sattui.

Kuka on se, johon liittyvät sävelet, rinnatus-ten istuminen ja yhdessä laulaminen? Se on sisar Theresa, jonka kanssa nuotit ovat olleet samoja jo kauan. Loskaiset sääti ja pimeä talvi eivät estäneet lähtemästä yhdessä Koukkuniemen Vanhainkodin pitkääikais-hoidon osastolle laulamaan siellä asuvien naisten kanssa. Nuo lauluhetket ovat yhteistä muistoa, iloisia hetkiä illansuussa, vanhojen virsien laulamista ja kannattelevia hymyjä asukkailta laulun vetäjille ja laulun vetäjiltä asukkaille.

Sisar Nadine ja sisar Theresa

Monenlaisissa tilanteissa ja tehtävissä me Pyhän Ristin seurakunnan jäsenet olemme saaneet nähdä rakkaita sisariamme. Monet tapahtumat jäävät kalliina muistoina mie- liimme ja toisinaan sateisina päivinä otamme muistomme esiin ja katselemme niitä hakei-na mutta iloisina siitä, että olemme saaneet yhdessä sisarten kanssa kokea niin paljon. Seurakunta on kasvanut huimasti siitä, mitä messuun osallistujien määrä oli muutama vuosikymmen sitten. Sisarten työmäärä on lisääntynyt katolilaisten määrän lisääntymisen myötä.

Kiitollisuutemme yhteisömme jäsenyydestä ja sisarten kanssa yhdessä elämästään on suuri. Rakaus ja muistot eivät katoa. Ne ovat rakennusainetta tulevaisuudelle. Siuna- uksia ja suojuksenkelin läsnäoloa sisarille.

Elina Grönlund

Kära församlingsmedlemmar och vänner

Denna höst upplever vi som församling något exceptionellt, som djupt berör oss alla och säkert kommer att inverka på livet och verksamheten i församlingen. I slutet av oktober återvänder Systerarna av det Heliga Blodet Monica och Theresa till sitt hemland USA. Under årtionden har vi blivit vana vid systrarnas trygga närvavo och tjänstgöring i församlingen. Denna tid tar nu slut.

Syster Monica kom till Finland 1966 och syster Theresa 1968. Precis som de andra Systrarna av det Heliga Blodet som tjänstgjort i Finland och i Tammerfors anlände de inspirerade av evangeliet för att dela med sig av Guds kärlek. Deras liv och arbete har från början varit fullt av utmaningar, men systrarna var ihärdiga och hoppfulla. Genom sin godhet och sin värlighet berörde de många mänskor. Som moders gestalter bad de för prästerna och församlingen, som stödpersoner var de tålmodiga lyssnare. De har verkligen offrat sina liv för kyrkan och församlingen. När vi ser på deras liv kan vi bara förundras över hur fint Gud har kunnat forma deras hjärtan så att de kunnat ta hand om oss så varsamt och vänligt i två generationer. Syster Monica och syster Theresa har

verkligen varit Guds storartade gåva till oss. Vi kan bäst visa vår tacksamhet för denna gåva genom att be för dem och genom att berätta för dem hur kära de är och hur mycket vi uppskattar deras vänskap och arbete. Det finns ännu ett sätt som vi kan visa vår tacksamhet genom. Det är genom att följa deras exempel. Deras önskan är säkert att vi förblir i Guds kärlek och att vi vågar vara bröder och systrar för varandra, inte bara som ett talesätt utan genom att verkligen ta hand om varandra, genom att arbeta för församlingen och ta ansvar för dess tillväxt. Må Gud välsigna oss i denna strävan!

Käre himmelske Fader, genom din vishet har du kallat syster Monica och syster Theresa att följa din Sons evangeliska råd som ordenssystrar, och i Kristi blods hemlighet har du lärt dem känna djupet och kraften av din frälsande kärlek. Vi tackar dig för att du i din godhet gav deras livsverk som en gåva till oss. Vi ber dig, välsigna i överflöd våra kära systrar, så att under flera år ännu på jorden och därefter i himmelen vi tillsammans får prisa din godhets alla gåvor. Detta ber vi genom Kristus, vår Herre. Amen.

*Fader Zenon Strykowski SCJ
kyrkoherde*

Systrarna av det Dyrbaraste Blodet i Tammerfors

Allt sedan grundandet av Heliga Korsets församling 1957 har Systrarna av det Dyrbaraste Blodet vandrat med oss och tillsammans med församlingen firar de nu sitt 60 årsjubileum. Det är samtidigt en fest där vi säger ”adjo” till Syster Monica och Syster Theresa för de återvänder till sitt hemland USA. Det känns mycket sorgligt men den glädje och det ljus som systrarna har hämtat till våra liv förblir i våra hjärtan.

Systrarnas ankomst till Tammerfors började hemlighetsfullt. Deras dagbok berättar att

våren 1955 gjorde systrarna med de övre klasserna i den engelska skolan i Helsingfors ett studiebesök till Tammerfors. På järnvägsstationen möttes de av en gentleman som hade kommit dit uttryckligen för att be systrarna öppna en engelsk skola i Tammerfors. Systrarnas svar var jakande, och då dessutom biskop Cobben understödde projektet, började man på allvar planera en flytt av skolan och systrarna till Tammerfors. Hösten 1956 skaffade man bostad åt systrarna och utrymme för skolan i ett hus som höll på att uppföras vid Näsilinnankatu.

I början av år 1957 utnämndes fader Jamar till kyrkoherde i Tammerfors och fader Schijlen till assistent. Den 14 april utnämndes systrarna Clementine och Consolata ansvariga för den engelska skolan som skulle grundas i Tammerfors. En speciell märkesdag var den 13 maj då systrarna Kostka, Tharsilla, Clementine och Consolata undertecknade avtalet i Hotell Emmaus, vid samma bord som fader Jamar firade mässa då han var i Tammerfors - systrarna och den katolska gemenskapen i Tammerfors har verkligen vandrat tillsammans.

Systrarna flyttade till Tammerfors i september och skolan öppnades den 15 oktober. Systrarna slösade inte med tiden för arbetsmängden som behövdes var stor. Trettio två ivriga små tammerforsare inledder studierna i engelska. På 1950 talet var kunskaper i engelska verkligen inte vanligt i Tammerfors således möjligheten att inleda studierna redan som barn hos systrarna var revolutionerande. I många familjer var barnet den enda som lärde sig engelska. Nyheten spred sig och nästa år inleddes 55 barn studierna på två olika nivåer. Även tidningen Seura blev intresserad och publicerade en artikel med bilder av skolan. Att skolan hade stor betydelse och man ville stöda den visas av att Engelska skolans vänner grundades 1961.

Vid sidan av de glada händelserna och framgångarna blev systrarna och biskop Cobben under skolans första tid också

besvikna. Avsikten var att grunda en riktig engelsk skola i Tammerfors och för detta gjordes upp en läroplan och en lång lista med underteckningar av tammerforsbor som stödde saken samlades in. Biskopens ansökan förkastades i undervisningsministeriet i februari 1959 och syster M.Clementine var tvungen att skriva ett urskuldande brev om det nekande beslutet till alla föräldrarna. Allt hade sett lovande ut i början men sedan trädde i kraft ett förordnande om att nya skolor på främmande språk (alltså andra än finska eller svenska) inte fick grundas, men de som redan hade grundats fick ändå fortsätta med sin verksamhet. Ur dagens synvinkel kan man verkligen inte förstå orsakerna till förordnandet och i synnerhet dess rationalitet.

I systrarnas dagbok från mitten av 1960 talet – då systrarna Tharsilla och Ethel Marie – berättas om alla möjliga händelser i deras liv. Händelser som de mötte med humor och tacksamhet. Eftersom båda började som nykomna inleddes livet i Tammerfors med att registrera sig på polisstationen som stadens invånare. Systrarna var en syn i gatulivet i Tammerfors vilket de också själva insåg. Dagboken från september 1964 berättar: "I Morse för vi för att betala räkningar och göra inköp. Hur vi önskade oss att vi kunde ta av några tum från våra kappor och välja annorlunda hattar! Varför? För alla på gatan stirrade på oss som om vi kommit från en annan planet." Liknande erfarenheter fortsatte i april 1965 ."

Naturligtvis var vi en syn för mäniskor som aldrig tidigare hade sett oss. Somliga trodde att vi var romer. En ung kvinna bad om att få ta foto av oss. Många fotograferade utan lov. En liten pojke märkte oss, slutade leka och började göra korstecken för att skymfa oss. Men snart satt den lilla pojken och de små flickorna i hans sällskap bredvid oss och pratade – förstas på finska. Just sådana kontakter är vårt eget missionsarbete" Systrarna fick ett gott skratt när en pojke

som bodde i samma hus berättade att han träffat manliga systrar. Det visade sig ha varit unga mormonmän som liksom systrarna talade engelska.

Fastän systrarnas ytter och den katolska tron var exotiska på 1960 talet i Tammerfors, ville flera börja i den engelska skolan är det fanns rum för. Systrarna beskrev inledningen av terminen ”Kan du föreställa dig själv attstå framför över trettio små barn som inte kan ett ord engelska. Uppdraget verkar sannerligen hopplöst. Men vi vet av erfarenhet att barnen lär sig det främmande språket. Vi måste bara ha mycket tålmod. ”Tålmod behövdes i mycket praktiska saker; att klä barnen i flera lager med varma kläder i vinterns kold och snöyra och att dra på stövlar på barnen var verklig gymnastik för systrarna men även då gladde de sig speciellt åt barnens glädje.

Fram till 1969 fanns Heliga Korsets församling och Systrarna av det Dyrbaraste Blodet i ett våningshus på Näsilinnankatu där livet för systrarna var nytt och mycket annorlunda från klosterlivet. Som grannar fanns ett tiotal familjer; man hörde barnagråt, ljud från tv, vattenledningarna. Tvättstugan var gemensam med grannarna, liksom vinden och avfallskärlen. Systrarna vände sig snabbt vid sitt nya liv, bekantade sig med sina grannar och hjälpte dem på många sätt t.ex. med att droppa i ögondroppar och se efter en papegoja för några timmar så att barnet, som skulle få den till födelsedagspresent av sin faster, inte skulle få se den för tidigt. Systrarna gav också hjälp till ”våra bröder i Kristus” dvs. de utslagen. Speciella feststunder var besöken av ”stadskusinerna” dvs. systrarna i Helsingfors då man fick höra nyheter både från huvudstaden och från systrarnas hemland. Livet var som helhet stillsamt – systrarna i Tammerfors uppmanade i sina brev huvudklostret att se på brevets datum för i varje fall var det annat än i det förra brevet! Kapellet på Näsilinnankatu var

mycket litet således t.ex. processionen på kyndelmässan var endast några steg till altaret.

Förutom sin undervisningsuppgift ansåg systrarna betydelsen av att de var en förebild av den katolska kyrkan och nunnorna för barnens föräldrar och för alla människor de mötte och att de i dessa möten kunde svara på alla frågor och bryta fördomar. År 1965 gjordes ett radioprogram om systrarna och deras arbete i Tammerfors.

Systrarna hade uppenbarligen blivit äkta tammerforsare för dagboken nämner världsmästerskapet i ishockey i den splitternya ishallen i Tammerfors den 3-14.3. Spelare från det kanadensiska laget besökte Näsilinnankatu av naturliga skäl – de tränades av en katolsk präst, fader David Bauer.

Mitten av 1960 talet var spännande tider för församlingen och systrarna. I december 1965 hade man skaffat en tomt i stadsdelen Amuri för kyrka, prästgård, skola och systrarnas bostad. Fader Jamar berättade den glada nyheten för församlingsmedlemmarna under

midnattsmässan 1965. Fader Jamar arbetade ivrigt för den nya kyrkan men var 1967 tvungen att lämna sin tjänst p.g.a. dålig hälsa och han efterträddes av fader Schijlen. Avtalet om byggandet av den nya kyrkan undertecknades av monsignor Holtzer, fader Schijlen och syster Ethel Marie den 26.10.1968. I det stora projektet gick inte alltid allt enligt planerna, vilket systrarna konstaterade i sitt julbrev till huvudklostret 1968: ”Tammerfors är Heliga Korsets församling och som ni vet, blir vi hela tiden påminda om det.”

Den nya kyrkans grundsten murades den 21.4.1969 och på det vanliga raska sättet öppnades systrarnas skola i de nya utrymmen den 16.9.1969. Den nya kyrkan invigdes av biskop Paul Verschuren den 22.11.1969. Systrarna hade händerna fulla med invigningsfesten och dessutom anlände den 11 - 12.11 en tv-grupp på 30 personer för att göra ett program om systrarnas liv och arbete bland finländarna. Arbetet lönade sig eftersom programmet ”Good morning sister” som visades den 3.12 fick utmärkt mottagande. I Tammerfors hade den engelska skolan eller Enkku blivit ett begrepp vars goda rykte spreds från familj till familj.

Snöbollsfesten blev en tradition för att samla in medel för den engelska skolan och Aamulehti skrev om det den 22.2.1982

”Underbara systrar och små snöbollar”

Den engelska skolan är en sådan inrättning i Tammerfors som sprudlar av välvilja och glad vänlighet – naturligtvis på grund av sina katolska nunnelärarinnor. När systrarna och de små barnen samlades på lördagen i Hotell Tammer och framförde roliga sånger under skolans 25 årsfest Snow Ball, drogs även den allvarligaste tavastländska munnen till ett leende. En rent av sympatisk rytm fanns i ”Vad ger ni för valpen där i fönstret?” och ”Den lilla ankungen” då en kör av söta 6 åringar sjöng dem på engelska.

Barnen sätts i den engelska skolan som femåringar. Under två år går de i skolan några timmar per dag och efter att grundskolan inlets ännu några timmar per vecka.

”Det går bra för den engelska skolan. Vi har nu 180 elever och fler vill komma än vi har möjlighet att ta in. Tyvärr har vi en liten brist på lärare eftersom det numera finns färre systrar” berättar syster Theresa som varit 14 år i Finland och som gladde publiken med sin klara stämma, ackompanjerad av Viola Haapanen.

Nunnelärarinnorna kommer från Nebraska, USA. Det Dyrbaraste Blodets ordens huvudkloster ligger nära St. Louis i Missouri och orden gör missionsarbete. Den engelska skolan introducerades i Finland 1939.

”Barnen lär sig engelska genom att sjunga och leka. I den åldern passar inlärning genom umgänge bäst.” konstaterade syster Nadine som varit i Finland i 17 år.

Fru Pirkko Paloheimos båda barn har gått i skolan. – Barnen introduceras mjukt och utan tvång i språkinlärningen. Det har de stor nytta av senare. Systrarna kan behandla varje barn individuellt. De är riktiga ideallärare”.

Systrarnas dagböcker från 1950 talet ger hemtrevliga inblick om deras vardagsliv och små högtidsstunder: man konserverade jordgubbar, besökte vänner och syster Annikki kom och lärde syster Carissima att sticka. Från 1980 talet var glass definitivt det som man firade födelse- och namnsdagar med. Fritidssysselsättning var kortspel (ni läste rätt!) och andra spel såsom Is the Pope Catholic och Rummikub. Det finns anteckning om en kväll man följt med All Star Baseball från en kabelkanal. Som tammerforsare är det roligt att notera att systrarna tyckte bättre om Särkänniemi än om Borgbacken! Men alltid gick det inte som planerat: systrarnas besök till prästgården på fader Mis' födelsedag blev kort eftersom någon hade lämnat kattungar

utanför kyrkporten. Födelsedagsbarnet var tvungen att ringa flera samtal för att ta reda på vad som borde göras och slutligen köra till djurens skyddshem med kissekatterna. Systrarnas humor syns i dagboksannteckningarna: i november 1986 var de roade av upplevelsen som de andra tågpassagerarna fick när 15 systrar och en katolsk präst reste från Jyväskylä söderut i samma tågvagn. År 1989 var ett speciellt år för Katolska kyrkan i Finland för då besöktes landet av påven Johannes Paulus II. Syster Monica stod som fadern åt en ung kvinna som mottog konfirmationens sakrament under påvemässan i Helsingfors ishall.

När man läser dagböckerna blir man imponerad av systrarnas förmåga att klara av alla situationer: Gäster kom och för men alla togs hand om. Man kan rent av säga att hos systrarna skedde några utspisningsunder. Skribentens egna erfarenheter av Systrarna av det Dyrbaraste Blodet i Tammerfors börjar i mars 1991. Då fanns här syster Carissima som skötte systrarnas och prästernas hushåll, syster Monica Marie som var lärare i Engelska skolan och syster

Theresa som sedan 1988 arbetat i församlingens kansli, undervisat i katekesen, lett sången under mässan och hållit ignatianska retreatar över kyrkogränserna. Syster Monicas Crazy Cake och Darn Good Cookies, syster Carissimas smittande skämtsamt och syster Theresas goda humor vann mig och säkert många andra med. Men främst av allt bönen och närvaren, äkta vänskap och systerskap i ordets verkliga betydelse är ovärderliga. Den bild systrarna och Enkku gett tammerforsarna kan inte överskattas. Den katolska kyrkan uppfattades inte som en hierarkisk eller stel organisation utan som en gemenskap som erbjuder äkta vänskap, professionell undervisning och omsorg, glädje och familjegemenskap över gränserna. Man försökte inte omvända och man frågade inte om bakgrundens.

På våren 1991 fyllde syster Theresa 50 år. Då gav hon alla ett vackert litet kort där det stod ”Du har varit min välsignelse. Jag tackar Gud för dig” Vi säger detsamma till systrarna.

Marja-Liisa Linder

Pilgrimerna tackar

Innan man påbörjar en pilgrimsfärd bedömer man dag rutternas längd och den tid man har på sig för att nå målet. På livets pilgrimsfärd gör vi uppehåll vid vissa årsmärken. När vår församling nu fyller 60 år, tänker vi med tacksamhet på de gångna åren. För 60 år sedan tog fader Jamar och systrarna Clementine, Consolata och syster Kostka från Helsingfors hjärtligt emot småsystrarna, när de i månadsskiftet september-oktober flyttade till Tammerfors. Vi vill tacka Gud för alla dessa år tillsammans med församlingen. I synnerhet vill vi tacka Systrarna av det Heliga Blodet för kärleken, bönerna och den gemensamma ”pilgrimsvandringen”. Må God välsigna er, syster Monica och syster Theresa! Må God välsigna oss alla församlingsmedlemmar och präster i Heliga Korsets församling! Vår pilgrimsfärd genom livet fortsätter. Varje rutt är olika, men alla följs av orden i psalm 121: *”Herren bevarar dig, i hans skugga får du vandra... Herren bevarar dig från allt ont, från allt som hotar ditt liv. Herren skall bevara dig i livets alla skiften, nu och för evigt.”*

Småsystrarna Leila och Margareta av Jesus

Tillsammans med Systrarna av det Heliga Blodet

Guds fantasi är som känt livlig, och han ordnar de mest märkliga uppdrag och omständigheter till sina kära skapade. Så har också skett för systrarna i den amerikanska orden av det Heliga Blodet. Även om syster Theresa hade tänkt att hon skulle gifta sig och få många barn, fann hon som lärare i engelska skolan i Finland att hon hade att ta hand om 48 barn. Syster Carissima, som aldrig hade lagat mat, fann sig själv på Amurinkuja i Tammerfors kokande mat av finländska råvaror åt församlingens systrar och präster. Anade syster Monica någonsins att hon en dag skulle arbeta som förskolelärare i Tammerfors och ofta föra barn till lekplatsen i Amuri så, att varje barn höll i ett långt rep och för att säkert hållas i gruppen?

Vem var den otröttliga vandraren, som i en ljus hatt och sportskor deltog i den oförglömliga pilgrimsvandringen till Lourdes i Pyrenéerna och hjälpte till att hämta många välsignade reseminnen hem till Tammerfors? Det var syster Monica, denna energiska och glada mänska, som hämtade något mycket viktigt till vandrargruppen. Hon märkte att stillsamheten också inverkade på de rastlösa Tammerfors barnen, för när en bråkstake satt med ryggen mot klassen och tittade på den stillsamma skölpaddan i det stora akvariet, lugnade han sig.

Och vem var det som deltog i försommarträffen ledd av maltesiska fader Paul Chetkutin, som när hon kom till Stella Maris direkt bytte till sportskor och begav sig ut på landsvägen, och helt glömde bort första kvällens sammankomst? Och vem deltog ömt i skötselet av skadan som en annan reträttdeltagare fått efter att ha fallit från den smala sängen i Stella Maris? Det var syster Carissima, den livliga deltagaren, som stillade sig inför heliga tankar och visste var det gjorde mest ont.

Vem är det, som hör ihop med melodier och att sitta tillsammans och sjunga? Det är syster Theresa. Slaskigt väder eller mörk vinter har inte hindrat oss från att tillsammans fara till Koukkuniemi åldringshemets långvårdsavdelning för att sjunga med kvinnorna där. Sångstunderna är våra gemensamma minnen, glada studer i kvällen, gamla psalmer och hymner och uppmuntrande leende från åldringarna till sångarna och från sångarna till åldringarna.

I många situationer och uppgifter har vi medlemmar i Heliga Korsets församling fått se våra kära systrar. Många tillfällen har blivit kära minnen för oss och ibland på regniga dagar tar vi fram dessa minnen och ser sorgset på dem men glada över att vi har fått uppleva så mycket med systrarna. Församlingen har växt ofantligt från vad deltagarantalet i mässan var för några decennier sedan. Systrarnas arbetsbördor har ökat där antalet katoliker har ökat.

Vår tacksamhet för att systrarna varit del av vår församling och för att vi har fått leva med dem är stor. Kärleken och minnena försvinner inte. De är byggnadsmaterial för framtiden. Välsignelse och skyddsängelns närvoro önskas systrarna.

Elina Grönlund

Dear Parishioners and Friends!

This fall our parish community is experiencing something quite extraordinary, which touches us deeply and which, I am sure, is going to affect our parish life and activities. At the end of October, our dear Sisters of the Most Precious Blood Monica and Theresa will return to their homeland the United States. For many decades, we have become accustomed to the benefits of their security-giving presence and their service. This era is inevitably coming to an end.

Sister Monica came to Finland in 1966 and Sister Theresa in 1968. Like the other Sisters of the Most Precious Blood in Tampere and in Finland, they came here inspired by the Gospel, to share the love of God with us. Their life and their work was, from the very beginning, challenging. However, the Sisters were resilient and optimistic. With goodness and friendliness they touched the lives of many people. As mother figures, they have been intercessors, praying for the priests and parishioners, listening patiently and being supportive. They really have sacrificed their lives for the benefit of the Church and of the parish. When we look at their lives, we can only wonder at how marvellously God has formed their hearts so that they have been able to take care of us so devotedly and carefully for two generations. Indeed, Sister Monica and Sister Theresa have been God's great gift to us. The best way to show our gratitude for this gift is by praying for them and letting them know that they are our beloved Sisters and that we greatly appreciate their friendship and their work. There is one more way in which we can show our gratitude towards them. It is by following their

example. They certainly hope that we will stay rooted in God's love, and that we will dare to be brothers and sisters to each other, not only in name but also in reality, by taking care of each other, by doing work for the benefit of our parish, and by taking responsibility for its growth. May God bless us in this endeavour!

Dear Heavenly Father, in your Divine Providence you have called Sister Monica and Sister Theresa to follow your Son on the way of the evangelical councils as religious sisters, and through the mystery of the Most Precious Blood of Christ your taught them the depth and strength of your redeeming love. We thank you that in your goodness you made their lives a gift to us. We beseech you, bless our dear Sisters abundantly, so that for many more years here on earth and then in heaven, we may, with them, praise the wondrous deeds of your mercy. This we ask through Christ our Lord. Amen.

*Father Zenon Strykowski SCJ
Parish Priest*

Sisters of the Most Precious Blood in Tampere

The Parish of the Holy Cross and the Sisters of the Most Precious Blood in Tampere now celebrate their 60-year anniversary. Since the establishment of the first chapel in 1957 the Sisters have been with us. At the same time that we celebrate, we say "Goodbye" to Sister Monica and Sister Theresa, as they return to their homeland, the United States. It feels very sad for us that they are leaving, but the joy and light the Sisters have brought will stay in our hearts.

The Sisters arrival in Tampere began a little mysteriously. Their diary tells that in the spring of 1955, the Sisters and the upper grades of the English School in Helsinki, made a study trip to Tampere. At the train station, there was a gentleman waiting for the Sisters. He had come there specifically to request the opening of an English School in Tampere. The Sisters, for their part, were positive to the idea, and when Bishop Cobben became enthusiastic about it, serious planning for the project began.

In the fall of 1956 an apartment for the Sisters with a place for the school was purchased at a house under construction on Näsilinnankatu. At the beginning of 1957, Father Jamar was appointed parish priest of the Tamperese Church and Father Schijlen was assistant. On April 14th, Sisters Clementine and Consolata were given the responsibility of establishing an English School in Tampere. The special day was May 13th when Sisters Kostka, Tharsilla, Clementine and Consolata signed an agreement at Hotel Emmaus, on the very same table where Father Jamar celebrated mass when he went to Tampere. One can see that the path of the Sisters and the Catholic community in Tampere is really united.

The Sisters moved to Tampere in September, and the school opened on October 15th. They did not waste any time, because the amount of work which had to be done, was great. 32

enthusiastic Tampere children then began English studies. In the 1950's, English language skills were certainly no ordinary thing in Tampere, so the Sisters' school brought the opportunity to begin learning English as a child, which was revolutionary. In many families, the little student became the only one who knew English. The news spread because the following year, the school began with a total of 55 children who started in two different groups. Seura Magazine became interested in the school and did an illustrated article on it. The importance of the school and the desire to support it is shown by the establishment of the *Friends of the English School* in October 1961.

In addition to the happy and successful events of the school's early days, Bishop Cobben and the Sisters had to endure disappointments. The intention was to establish a real English school in Tampere, and to this end, an educational plan was drawn up and a thick list of signatures from residents of Tampere, who supported the issue, was assembled. The Bishop's request was, however, rejected by the Department of Education in February 1959. Sister M. Clementine had to write letters to the parents expressing regret about the negative response. In the beginning, everything had seemed promising. Then a regulation came into effect, that new foreign language schools (other than Finnish or Swedish) could not be established. Only those that had been founded earlier could continue. With the best will in the world, even now, it is not easy to understand the reason for the regulation, and especially the reason for putting it into effect.

The Sisters' diary – then Sister Tharsilla and Sister Ethel Marie – from the mid-1960's tells of many of the happenings in their lives, which they took with humour and gratefulness. Both Sisters started the new life in Tampere by registering at the police depart-

ment as a city resident. They were quite an attraction on the Tampere streets, which they themselves realized. Their diary of September 1964 says: "We left this morning to pay bills and go shopping. How we wished that we could have shortened our habits a few inches and chosen a different kind of hat. Why? Because on the street everyone stares at us as if we come from another planet." The same experiences continued in April in the year 1965: "Of course we were quite a sight for people who had never seen us. Some people thought we were Gypsies. A young woman asked if she could take a photo of us. Many were taking photos without asking permission. A little boy spotted us, stopped playing and began to make the sign of the Cross, making fun of us. But before long, the boy and a little girl who was with him, sat down and talked with us. (In Finnish of course.) Such contacts as these are our own missionary work." The Sisters had a good laugh when a little boy who lived in the same house as they, said he had met some "men" sisters. It turned out that these were young Mormon men, who, like the Sisters, spoke English.

Although the appearance of the Sisters and the Catholic faith were quite exotic in Tampere in the 1960's, there were a great number of entrants at the English School, even more than space permitted. The Sisters described the beginning of the school term: "Can you imagine yourself standing in front of thirty little ones who do not know a word of English? The task really seems hopeless. We know from experience however, that children can learn a foreign language. We just have to be very patient." Patience was needed in many practical matters. Like during the winter cold and snow, when the children were dressed in many layers of warm clothes, and then in boots that had to be pulled on. This was a real gymnastic exercise for the teachers. But they found joy in it because of the children's happiness.

The Chapel of the Holy Cross and the Precious Blood Sisters worked together in the apartment building at Näsilinnankatu until 1969. In the beginning, life was new and different for the Sisters there, compared to what it was in the monastery. There were dozens of neighbour families, and daily life included hearing children crying, televisions going and the sounds of running water in the building. The laundry room was shared with the neighbours, as well as the attic and the trash container. Soon, however, the Sisters became accustomed to the new life-style, and got acquainted with their neighbours, helping them in many ways. For example, by administering eye drops and by taking care of a parrot for a few hours, so that the child for whom the aunt had bought it, would not see it until the actual birthday. The Sisters got help, too, from their "Brothers in Christ", well-wishing bystanders who lovingly wanted to give their advice. Visits from the "city cousins", the Sisters living in Helsinki, were special times of joy and the Sisters got news then about the Helsinki community and from their homeland.

Life was above all very quiet – the days were so similar that the Tampere Sisters had to check the dates on letters from the Mother House monastery to make sure that the days were at least different from the previous ones! The chapel on the Näsilinnankatu was also very tiny, so that, for example, a candle-light procession was only a few steps to the altar.

In addition to the teaching mission, the Sisters considered it of prime importance that they were "nuns" of the Catholic Church with their whole beings and whole hearts and this was the image represented to the parents of the children and all the people they met. In the encounters they had with people, they were able to answer many questions and eliminate many suspicions. In 1965, there was a radio program about the Sisters and their work in Tampere.

The Sisters had clearly become real Tampere citizens, and their diary mentions the World Ice Hockey Championships at the new ice rink in Tampere from the 3rd to the 14th of March. The Canadian team visited Näsilinnankatu and, that is no wonder – the coach of the team was a Catholic priest, Father David Bauer.

In the mid-1960's, the parish and Sisters began to have exciting times. In December 1965, property was acquired in the Amuri

Tampereen katolinen
kirkko valmistunut

Tampereen roomalaiskatolaisen Pyhän Ristin seurakunta kirkko oli valmistunut Tampereen Pyhätorkashiedessä ja Amuriinkadun kulmaukseen. Kirkkosalineuvontaan osallistui kaupunginarkkitehti J. A. J. S. Jaskko. Ilveskoski-ens tilavuus on 6 400 kuutiometriä ja sakonmuistutuksissa olivat noin 1 000. Viikkotilaisuusissa on marraskuun 22. tänään.

VÄRISÄISEN KIRKkosALON lisäksi rakennuksestaan seurakuntatalo, englantilaisen koulun ja kirkkoherran pääpiispaan asuinhuoneet. Kirkkosali on suunniteltu noin sadalle henkilölle. Altari on matematiikallaista kirkojen keksintöä. Sen taustalla hankitaan mosaiikkityö. Kirkon ikkunoissa on leimaleikkaukset. Ulkomaisella, päälaissa Hollannista, on hankittu kirkkoon kynttilänjaljakoja ja muuta koristeita, mutta alttarit on esivalmistetut graniitista. Kirkkosaliin on jatkuva vilkommisen avustusruuvi.

200 jäsentä = yksi pappi

PYHÄN RISTIN seurakunnas Kirkkoherra Gerard Schijlen, kertoo, että hänen seurakunnassaan on noin 200 jäsentä, joista Tamperetta suurin osa on. Tampereen seurakunta tähän seurakuntaan kuuluu Hämäläisen ja Kokkolan seurakuntien alueen roomalaiskatoliset. Alue on saari ja Kirkkoherra Schijlen tiedottaa sitä yksinkin, ettei ole sietävää tällä hetkellä tiedostaa.

— KUN TAMPEREELLE 12 vuotta sitten perustettiin katedraali, Suomessa, silien kuului 50 jäsennä, mitä määrä on kaksinkertaistunut ja myös on lähdöltävän paljon suuret ihmiset, kerro kirkkoterra. — Koen tyeni lähdöllä Suomeksi olevien katedrikkien palvelijan, jouskaa on kyllä myös käänenyt näissä, mutta ensisijaisesti työsi ei ole käynyt suosittalaisia.

area of Tampere for the church, the priests' living quarters, the school and the Sisters' apartment

Father Jamar told the parish the good news at the midnight mass. He worked enthusiastical-
ly for the new church, but in 1967 he had to
leave his role as parish priest because of
deteriorating health. Father Schijlen was his
successor. The new church construction
contract was signed by Monsignor Holtzer,
Father Schijlen and Sister Ethel Marie on the
26th of October, 1968. "In big projects, things

do not always run smoothly", the Sisters wrote in a Christmas letter to the Mother-house in 1968: "The Tampere Church is named after the Holy Cross, as you know, and we are constantly reminded of that."

The foundation stone of the new church building was laid on the 21st of April, 1969 , and in the old quick energetic manner, the new school opened in the new premises on the 16th of September, 1969. The new church was consecrated by Bishop Paul Verschuren

on the 22nd of November,

1969. The sisters had their hands full of work with the school and church inauguration ceremony, but in addition to that, a thirty-person TV recording team arrived on the 11th and 12th of November to do a program about the Sisters' life and work with Finnish children. The

Finnish children. The effort was successful and on the 3rd of December the program "Good Morning, Sister" was presented and received an excellent reception. In Tampere, the English school became a concept, lovingly called Enkku- a nickname for English school, whose good reputation was spread by word from one

family to another.

The fundraising tradition of the English School consisted of snowball dancers, of whom the Aamulehti newspaper wrote on the 22nd of February, 1982:

“Lovely sisters and small snow balls.”

The English School is an institution in Tampere that promotes goodwill and the joys of being kind – because of the Catholic nun teachers, of course. When the Sisters, on a Saturday, gathered at Hotel Tammer for the

25-year school jubilee with a Snow Ball celebration, singing funny songs, people had to stretch their stiff face muscles and smile. At the same time, the sympathetic beat to the rhythm of "Oh Mom, look at that little dog" and "The Little Duckling" went on, as the choir of sweet little 6-year-olds sang in English. And Viola Haapanen was so delighted that she was inspired to accompany the public in her clear bright voice.

At the English school, children start at 5 years old. For two years, they attend school a couple of hours a day and then continue in elementary school for three years with an additional few hours a week.

"The English school in Tampere is doing well. The pupils now number about 180 and those who wish to enter are more than we have place for. Unfortunately, there is a slight shortage of teachers, because there are fewer Sisters now", said Sister Theresa, who has been in Finland 14 years.

The teaching nuns are from the state of Nebraska in the United States. The main monastery of the Missionary Sisters of the Most Precious Blood Congregation is located near St. Louis, in Missouri. They brought an English school to Finland in 1939.

"Children learn English by singing and playing. At an early age, studying by socializing suits them very well," said Sister Nadine, who lived in Finland for 17 years.

Mrs. Pirkko Paloheimo's two children are being educated at the school. "The children are led in school mildly and without forcing them to study the language. It will be of great benefit to them later on. The Sisters know how to take each child personally. They are really wonderful teachers."

The Sisters' diaries from the beginning of the 1950's tell charming details from their daily lives and small festive occasions: canning strawberries, visiting friends, telling that Sister Annikki came to teach Sister Carissimaa to weave. From the beginning of the 1980's, ice cream is clearly a special delicacy

eaten when celebrating name days and birthdays. Free-time activities were card games (you read right!) and other games, like for example: *Is the Pope Catholic?* and *Rummikub*. Watching All Star Baseball games on the cable channels is also mentioned. And Tampere people were delighted to say that the Sisters liked Särkäniemi better than Linnanmäki!

However, things didn't always go as planned: on the day of Father Ryszard Mis' birthday, the Sisters' visit to the priests' residence was cut short, when they found that some kittens had been left on the steps of the church. The birthday hero had to make several calls trying to figure out what to do with them, and finally he had to leave and drive the kittens to an animal shelter.

The Sister's great sense of humour is shown by recordings in their diaries. In November 1986, they were amused by an experience on the train, when 15 Catholic Sisters and priests left Jyväskylä in the same train car heading south. The year 1989 was very special for the Catholic Church here (in Finland), because at that time Pope John Paul II visited Finland. Sister Monica was the godmother of a young woman who was to be confirmed at the papal mass at the Helsinki Ice Hall. All in all, the reader of the diary is impressed by the Sisters' ability to organize all kinds of situations: guests came and went, some without notice, but all were taken care of. It could be said that, at the Sisters' place,

there were some “feeding miracles” happening.

This writer's own experiences with the Sisters of the Most Precious Blood in Tampere began in March 1991. At that time, Sister Carissima, was responsible for the household of the Sisters and the priests. Sister Monica Marie taught in the English school. And Sister Theresa, from 1988 onwards had been working in the parish office, taught catechism, led the singing at masses and was an Ignatian Retreat leader, serving ecumenical groups. Sister Monica's *Crazy Cake* and *Darn Good Cookies*, Sister Carissima's contagious cheerfulness, and Sister Theresa's good sense of humour conquered hearts – surely many more hearts than just mine.

Above all, however, the prayer and presence,

true friendship and sisterhood, they have shown, are in the truest sense of the word, invaluable. The Sister's dedication to the people of Tampere cannot be overestimated. The Catholic Church did not come across as being a hierarchy or a rigid organization, but as one with genuine friendship, professional teaching and care, joy and family contacts going beyond the limits, as a community that did not attempt to proselytise or question motives.

In the spring of 1991, Sister Theresa celebrated her 50-year anniversary. On that occasion, she gave a beautiful little card to each person, which read: "You've been a blessing to me. I thank God for you." Now, we say the same thing to the Sisters.

Marja-Liisa Linder

The pilgrims thank

Before departing on a pilgrimage, the pilgrims assess the route's length, the time it will take and what they have ahead of them, so that they will be able to reach their goal. On life's pilgrimage we can stop at certain milestones. Now when our Church is 60 years old, we turn and look back at the past years with gratitude. 60 years ago Father Jamar and the Most Precious Blood Sisters Clementine, Consolata and Sister Kostka, who had come from Helsinki to help them, welcomed the Little Sisters, when they moved to Tampere at the end of September. We would like to thank God for these years, together with the whole parish. In particular, we would like to thank all of

the Sisters of the Most Precious Blood for their love and prayers, and for travelling together with us on this pilgrim journey.

God bless you, Sister Monica and Sister Theresa! God bless all of the parishioners and priests in the Church of the Holy Cross! The pilgrimage of life goes on. Each trail is different, but these words of Psalm 121 may speak to all of us:

“The Lord watches over you—the Lord is your shade. The Lord will keep you from all harm—he will watch over your life; the Lord will watch over your coming and going, both now and forevermore.”

Little Sisters Leila and Margaret

Companionship with the Sisters of the Most Precious Blood

God's imagination is known to be lively, and he organizes the most exquisite tasks and conditions of life for his loved ones. This has also been the case in the lives of the American Sisters of the Most Precious Blood. If Sister Theresa

had thought that she would one day get married and have many children, instead, she found that she was an English School teacher in Finland taking care of 48 children. Sister Carissima, who had never cooked food before, found herself in the Tampere

Amurinkuja parish community, cooking up a nice snack with Finnish raw materials for the sisters, priests and workers. Sister Monica, who sometimes worked as preschool teacher found herself walking with the class to the playground in Tampere. In order to be sure that each child stayed in the group, she had them walk along, holding onto a long rope.

Who was that tireless Wanderer, who in a wide-brimmed hat and running shoes, took part in an unforgettable pilgrimage in Lourdes' Pyrenees, and brought home to Tampere many blessed souvenirs? It was Sister Monica, an energetic and cheerful creature; without her, something of the essence of real pilgrimage would have been missing. She could also calm down restless children by having them look at the sedentary turtle resting quietly in a big aquarium in the classroom. And who was the Maltese father Paul Chetkut, who held a retreat for the Sisters, and who, after arriving at Stella Maris, changed immediately into his jogging shoes and headed to the forest, completely

forgetting the first meeting that evening? And who was it that took a generous part of the narrow bed at Stellis, causing another retreat participant to fall from the bed, and get a slight rib injury? It was Sister Carissima, lively and speedy, a participant who would quiet before holy thoughts and who knew which part it hurt the most.

Who is the one with the songs, the sitting side-by-side and singing together? It is Sister Theresa, with whom the melodies have been the same for a long time. Slushy weather and dark winter did not prevent them from leaving for Koukkuniemi's old age home, long-term wing, to sing with the women living there. Those times of singing are a common memory, happy moments in the evenings, singing hymns of old with supportive smiles going from the leaders to the residents, and the residents to the leaders.

In a variety of situations and activities, we, the members of the parish of the Holy Cross have been able to see our beloved Sisters. Many of the happenings will remain only as very dear memories in our minds, and sometimes on rainy days, we will bring forth the memories and look at them with a bit of melancholy, but feeling happy that we have had so many good experiences with our Sisters. The congregation has grown tremendously compared with the number of participants a few decades ago. The Sisters' work has been a factor in the increased number of Catholics. Our gratitude for the membership of our community and for living together with the sisters is great. Love and memories do not disappear. They are building materials for the future. Many blessings and the protection of the Guardian Angels be always with our Sisters.

Elina Grönlund

Seurakuntaneuvoston vaalit

Hyvät seurakuntalaiset!

Nykyisen seurakuntaneuvoston toimikausi päättyy tämän vuoden syksynä. Sen vuoksi uusien seurakuntaneuvoston jäsenten valitsemiseksi pidetään vaalit. Uuteen neuvostoon valitaan kuusi maallikkojäsentä, jotka tarmollaan, innollaan ja taidollaan voivat vaikuttaa seurakuntamme kehitykseen ja toimintaan.

”Seurakuntaneuvoston tehtävä on:

1. Kirkkoherran johtamana huolehtia seurakuntaelämästä, tukea ja edistää sitä.
2. Omien seurakuntalaisten mielipiteiden esille tuominen oman seurakunnan piirissä ja niiden välittäminen edelleen – esim. kokousten pöytäkirjoja julkaisemalla.
3. Tarpeen vaatiessa suosituksen ja mielipiteiden esittäminen tärkeissä kysymyksissä muille hiippakunnan elimille ja neuvostolle.”

(*Seurakuntaneuvoston säännöt*, 2)

Seurakunnassamme seurakuntaneuvosto kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Tarvitaan kaikkien apua, jotta saataisiin lista ehdokkaista, jotka mahdollisimman monipuolisesti edustaisivat koko seurakuntaa. Alla olevalla kaavakkeella jokainen täysi-ikäinen seurakuntalainen voi ehdottaa itseään tai jotakuta toista seurakuntalaista ehdokkaaksi seurakuntaneuvostoon. Viimeksi mainitussa tapauksessa tarvitaan ehdotettavan kirjallinen suostumus, jonka senkin voi toimittaa alla olevalla kaavakkeella. Kaavakkeita saa lisää kirkosta Tampereelta ja Kappeleistamme Pietarsaaresta ja Vaasasta. Kaavaketta voi myös kopioida, jos perheessä on useampia täysi-ikäisiä seurakuntalaisia tai kirjoittaa käsin sen sisällön.

”Ehdokkaan tulee olla 18 vuotta täyttänyt, kirkon täydessä yhteydessä elävä henkilö, joka tunnetaan varmasta uskostaan, korkeasta moraalistaan ja harkitsevaisuudestaan.” (9)

Ehdokkaaksi ilmoittautumisen aika päättyy **29.10.2017**. Tuona päivänä illalla vaalitoimikunta ”laatii virallisen ehdokasluetteloon ja esittelee ehdokkaat seurakunnalle lähettämällä vaalilipun jokaiselle seurakunnan jäsenelle, joka määräpäivään mennessä on täyttänyt 18 vuotta.” (10)

Äänestäjä lähettilä vaalilippunsa seurakunnan toimistoon tai jättää sen Tampereen Pyhän ristin kirkon sakaristoon asettamaan äänestyslippanaan.

Äänestysaika päättyy **28.11.2017** jolloin vaalitoimikunta laskee vaaliliput ja ”laatii luettelon kaikista ehdokkaista heidän saamiensa äänten lukumäärän mukaisessa järjestysessä. Eniten ääniä saaneet tulevat valituksi uuden seurakuntaneuvoston jäseniksi.” (14)

Pyydämme palauttamaan ehdotukset alla olevalla kaavakkeella pappilaan lokakuun 29. päivään mennessä:

Pyhän ristin seurakunta
Amurinkuja 21 A
33230 Tampere

Ilmoittaudun ehdokkaaksi**Pyhän ristin seurakunnan seurakuntaneuvoston vaalissa vuonna 2017***I am registering as a candidate for the Parish Council of Holy Cross Parish in the election of 2017*

Nimi (Name): puh. (tel.)

Osoite (Address):

Ammatti (Profession/trade):

Lyhyt selitys, miksi haluan tulla valituksi (A short explanation why I would like to be chosen):

Päiväys (Date): Ehdokkaan allekirjoitus (Candidate's signature).....

----- leikkaa irti ja lähetä pappilaan 29.10.2017 mennessä -----

Ilmoitan ehdokkaaksi seuraavan henkilön**Pyhän ristin seurakunnan seurakuntaneuvoston vaalissa vuonna 2017***I am registering another person as a candidate for the Parish Council our Parish in the election of 2017*

Nimi (Name): puh. (tel.)

Osoite (Address):

Ammatti (Profession/trade):

Suostun ehdokkaaksi seurakuntaneuvoston vaalissa vuonna 2017*I agree to be candidate in the Parish Council Election of 2017*

Päiväys (Date): Ehdokkaan allekirjoitus (Candidate's signature) :

Lyhyt selitys, miksi haluan tulla valituksi (A short explanation why I would like to be chosen):

The election of our parish council

Dear Parishioners,

The term of our present parish council ends in the autumn of this year. For this reason we will be having an election to choose new parish council members.

Seven members of the laity, whose energy, zeal, and ability can contribute to the development and works of the parish, will be elected for the new parish council.

“The role of the parish council is:

1. To care for, support and promote parish life at the direction of the parish priest.
2. To bring forth the opinions of the parishioners in our own parish circles and to channel them forward to be recorded in the reports of meetings, for example.
3. If need demands, to present recommendations and opinions in important questions to other diocesan bodies and councils.”

(Rules for the parish council, 2)

The parish council of our parish meets four times a year.

Everyone's help will be needed so that we can have a list of candidates, which represent the whole parish as well as possible, also those who live far from Tampere. Using the form included with this letter each adult parishioner can suggest himself/herself or some other parishioner as candidate for the parish council. In the latter case, the person suggested for candidacy must give his/her written consent, which can also be done on the same form. More forms can be obtained from church in Tampere and in our chapels in Vaasa and Pietarsaari. The forms may also be copied, if there are several adults in the same family, or they may be written by hand.

“The candidate must be 18 years of age, who is living in full communion with the Church, and is known for certainty of faith, good morality and prudence.” (9)

The time for declaring candidacy ends on **29.10.2017**. On that evening the election committee “will make the official list of candidates and present them to the parish by sending a ballot to each parish member, who by that day has reached the age of 18”. (10)

The voters will send the ballots to the parish office or leave them in the ballot box in the sacristy of Tampere's Holy Cross Church.

The time for voting will end on **28.11.2017**, when the election committee will count the votes and “prepare a list of all the candidates in the order of the number of votes each has received. Those receiving the most number of votes become the new members of the parish council.” (14)

We ask you to return the forms below for nominating candidates to the rectory by **29.10.**

Holy Cross parish
Amurinkuja 21 A
33230 TAMPERE

Seurakunnan henkilöuutisia

Kastettuja:

Achieng Deng	Sebastian Matias Kopra	Imola Hanna Pulakka
Daw Deng	Achai Kuol	Claudia Su
Sofia Abatam Adaeze	Krista Kuol	Zuzanna Galecka
Jenna Celestine Olarte	Abiol Kuol	Reh Gabriele Nga
Cat Tuong Dang	Biong Kuol	Meh Helena Heh
Luka Joakim De Miceli	Arop Ring Chan	Reh Giovanni Htwar
Adeeb Qeryagus Ramos	Achai Maria Chan	Meh Nina Par
Hannah Maija Margaret Lenihan	Kuol Ring Chan	Sofia Villarroel
Noona Josefina Nyström	Chinic Rual Chicin	Vilja Kirsti Pukkinen
Nooa Karol Zakiwicz	Vanessa Rozalia Koch	Diana Neh Nel
Minna Mina Ruuskanen	Elli Katarina Savolainen	Benjamin Nduka Ogwara
Manna Katarina Ruuskanen	Julia Lilia Sofya Pacelerowicz	

Ensimmäisen kommuunion ovat saaneet:

Joona Asikainen	Amani Kinabo	Thomas Uimonen
Nikita Blinov	Silja Kivistö	Julia Verdu
Santeri Höglman	Jeehyung Lee	Maria Verdu
Zofia Järvinen	Elsa Lenihan	

Pyhän ristin seurakunnan ohjelma

Tampereen Pyhän ristin kirkossa vietetään päämessua sunnuntaisin klo **10.30** suomen kielessä ja iltamessu klo **17.00** englannin kielessä.

Arkimeessuja vietetään maanantaina, keskiviikkona, torstaina ja perjantaina illalla klo **18.00**. Tiistaina yleensä on aamumessu klo 7.30.

Lauantaina messun ajankohta vaihtee viikoittain.

Sunnuntaisin ennen päämessua on ruusukkorukous klo **10.00**, ennen englanninkielistä messu klo 16.30 ja **keskiviikkoisin** ennen iltamessua vesper klo **17.40**.

Torstaisin ja perjantaisin klo **18.30** on adoraatio.

Paastonaikana perjantaina klo 17.30 on ristintie.

Rippi joka päivä puoli tuntia ennen messua tai sopimusten mukaan.

HUOM. Papin matkat, katekeesipäivät, lastenkerhot yms. saattavat aiheuttaa muutoksia arkimeessujen aikoihin. Varsinkin lauantain messuajat vaihtelevat. Tarkista pappilasta tai kirkon ilmoitustaululta!

Pyhän ristin kirkossa Tampereella

(Sunnuntai- ja juhlamessut sekä tärkeimmät tapahtumat)

9.10.2017 – 25.2.2018

Lokakuu 2017

ma 9.10	18.00	Piispanmessu – kirkkoon liittyminen
su 15.10	10.30	Sunnuntain messu suomen kielessä
	14.00	Msza święta w języku polskim
	17.00	Sunday Mass in English
la 21.10	10.30	Lastenkerho
	12.30	Perhemessu
	14.00	Talkoot
su 22.10	10.30	Piispanmessu – seurakuntamme 60-vuotisjuhla sekä Sisar Monican ja Sisar Theresan jäähhyväisjuhla
	17.00	Sunday Mass in English
la 28.10	9.50	Katekeesi
	14.00	Perhemessu
su 29.10	10.30	Sunnuntain messu suomen kielessä
	12.00	Sunnuntain messu vietnamin kielessä
	17.00	Sunday Mass in English
ti 31.10	14.00	Seniorimessu

Marraskuu 2017

la 4.11	10.30	Messu kuolleiden puolesta suomen kielessä
	12.00	Messu kuolleiden puolesta englannin kielessä
su 5.11	10.30	Juhlamessu suomen kielessä
	17.00	Feast Mass in English
su 12.11	10.30	Sunnuntain messu suomen kielessä
	17.00	Sunday Mass in English
pe 17.11	7.30	Aamumessu
	18.00	Messu arabian kielessä

la 18.11	9.50	Katekeesi
	14.00	Perhemessu
su 19.11	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	11.30	Sakramenttiopetus ensikommuniolapsille
	14.00	Msza święta w języku polskim
	17.00	Sunday Mass in English
la 25.11	10.30	Lastenkerho
	12.30	Perhemessu
su 26.11	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	12.00	Sunnuntain messu vietnamin kieellä
	17.00	Sunday Mass in English
ti 28.11	14.00	Seniorimessu

Joulukuu 2017

su 3.12	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	12.00	Sunnuntain messu ja retritti vietnamin kieellä
	17.00	Sunday Mass in English
ke 6.12	10.30	Messu isänmaan puolesta
su 10.12	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	17.00	Sunday Mass in English
la 16.12	9.50	Katekeesi
	12.00	Lastenkerho
	14.00	Perhemessu
	14.45	Pyhän Nikolauksen vierailu
su 17.12	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	11.30	Sakramenttiopetus ensikommuniolapsille
	14.00	Msza święta w języku polskim
	18.00	Sunday Mass in English
ti 19.12	14.00	Seniorimessu
su 24.12	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	<u>14.00</u>	Sunday Mass in English
ma 25.12	10.30	Joulupäivän messu
	14.00	Msza święta Bożonarodzeniowa w języku polskim
	<u>16.00</u>	Christmas Mass in English
	18.00	Joulupäivän messu vietnamin kieellä
ti 26.12	10.30	Tapaninpäivän messu
su 31.12	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	17.00	Sunday Mass in English

Tammikuu 2018

ma 1.1	10.30	Juhlamessu suomen kieellä
	17.00	Feast Mass in English
la 6.1	10.30	Loppiaisen messu suomen kieellä
su 7.1	10.30	Sunnuntain messu suomen kieellä
	17.00	Sunday Mass in English
la 13.1	9.50	Katekeesi
	14.00	Perhemessu

su 14.1	10.30 11.30 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Sakramenttiopetus ensikommunioliapsille Sunday Mass in English
su 21.1	10.30 14.00 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Msza święta w języku polskim Sunday Mass in English
la 27.1	10.30 12.30	Lastenkerho Perhemessu
su 28.1	10.30 12.00 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Sunnuntain messu vietnamin kieellä Sunday Mass in English

Helmikuu 2018

pe 2.2	18.00	Juhlameszu. Herran temppeliintuominen (kynttiläpäivä)
su 4.2	10.30 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Sunday Mass in English
la 10.2	9.50 14.00	Katekeesi Perhemessu
su 11.2	10.30 11.30 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Sakramenttiopetus ensikommunioliapsille Sunday Mass in English
ke 14.2	18.00	Tuhkakeskiviikon messu
pe 16.2	17.30 18.00	Ristintie Iltamessu
la 17.2	10.30 12.30	Lastenkerho Perhemessu
su 18.2	10.30 14.00 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Msza święta w języku polskim Sunday Mass in English
pe 23.2	17.30 18.00	Ristintie Iltamessu
su 25.2	10.30 17.00	Sunnuntain messu suomen kieellä Sunday Mass in English

Messut Tampereen ulkopuolella

14.10 – 25.2.2018

HÄMEENLINNA

Erottajakatu 2, Ortodoksinen kirkko
 5.11 klo 15.00
 3.12 klo 15.00
 7.1 klo 15.00
 4.2 klo 15.00

SEINÄJOKI

Lakeuden Risti, Ala-Kuljunkatu 1,
 seurakuntasalissa
 la 21.10 klo 18.00
pe 3.11 klo 18.00 (poikkeuksellisesti perjantaina)
 la 9.12 klo 18.00
 la 27.1 klo 18.00
 la 24.2 klo 18.00

PIETARSARI

Pyhän Mikaelin kappeli, Kappelintie 5

la 14.10 klo 12.00

su 29.10 klo 12.00

la 4.11 klo 12.00

la 11.11 klo 12.00

la 2.12 klo 12.00

su 10.12 klo 12.00

ti 26.12 klo 12.00

la 6.1 klo 12.00

la 20.1 klo 12.00

su 28.1 klo 12.00

su 11.2 klo 12.00 Piispanmessu

su 18.2 klo 12.00

su 25.2 klo 12.00

VAASA

Pyhän Sydämen kappeli, Rauhankatu 8 C 22

la 14.10 klo 16.00

su 29.10 klo 16.00

la 4.11 klo 16.00

la 11.11 klo 16.00

la 2.12 klo 16.00

su 10.12 klo 16.00

la 16.12 klo 16.00

ma 25.12 klo **17.00 HUOM! aika**

la 6.1 klo 16.00

su 28.1 klo 16.00

su 11.2 klo 16.00 Piispanmessu

la 17.2 klo 16.00

su 25.2 klo 16.00

KOKKOLA

Katariinankatu 3

la 28.10 klo 16.00

marraskuussa ei ole messua

ti 26.12 klo 16.00

la 20.1 klo 16.00

su 18.2 klo 16.00

KRISTIINANKAUPUNKI

pe 15.12 klo 16.00

pe 16.2 klo 18.00

Uuden vuoden juhlamessu 1971. Kuvassa ovat Kalleimman Veren sisaret: Luella Dames, Marie Kleine, Ethel Marie Boffa ja joku tuntematon sisar

Tampere 2007: Pikkusisar Laila, Pikkusisar Teresa Sylvi, isä Zenon Strykowski, isä Rafal Czernia,
Sisar Monica, Sisar Theresa, Pikkusisar Margareta

Joukkokirje

Posti Green

Jos vastaanottajaa ei tavoiteta,
lehti pyydetään palauttamaan osoitteeseen:

Pyhän ristin seurakunta
Amurinkuja 21 A
33230 Tampere

Seurakuntamme tilinumero (Parish bank account):

FI08 2236 1800 0045 66

Tilin omistaja (*The owner of the account*):

Pyhän ristin seurakunta, Katolinen kirkko Suomessa

* * * *

Seurakuntamme Pohjanmaa-alueen tilinumero

Vaasa Chapel and Ostrobothnia bank account:

FI50 2236 1800 0147 71

Tilin omistaja (*The owner of the account*):

Pyhän ristin seurakunta, Katolinen kirkko Suomessa

* * * *

Our Parish bank account for those,
who send donations from abroad:

Pyhän ristin seurakunta, Amurinkuja 21 A,

33230 Tampere, Finland

IBAN: FI08 2236 1800 0045 66

BIC: NDEAFIHH

Pyhän ristin seurakunta,
Amurinkuja 21 A, 33230 Tampere
puh: (03) 2127280

sähköposti: risti@katolinen.fi
kotisivu: <http://risti.katolinen.fi>

Seurakuntalehden toimitus ja työ-
ryhmä: Pyhän ristin seurakunnan seu-
rakuntalaiset.

Lehden taitto: isä Zenon.
Isä Zenon: 044 065 85 27